

Gdzie na wycieczkę górską? Z Mostów koło Jabłonkowa Szańce na słowackie Megonki

Data publikacji: 6.08.2022 9:15

Niespełna 10 km wędrówki przez dwa państwa, a po drodze zalew i wspaniała atrakcja krajoznawcza. W dodatku propozycja ta zadowoli zarówno miłośników własnego samochodu, jak i osoby korzystające z transportu publicznego.

□

Na trasę wycieczki wyruszamy przy Szańcach w Mostach koło Jabłonkowa. Dojechać tu można pociągiem z Czeskiego Cieszyna do Mostów koło Jabłonkowa (odjeżdża 20 minut po każdej pełnej godzinie), a dalej autobusem (te jeżdżą z przystanku autobusowego Mosty koło Jabłonkowa, Centrum (niedaleko dworca kolejowego) 16 min po co drugiej pełnej godzinie (5:16, 7:16, 9:16, 11:16)). Jeśli natomiast wolimy na miejsce wyjścia na wycieczkę dojechać własnym samochodem, to możemy zostawić go na parkingu przy stosunkowo niedawno otwartym Centrum Zwiedzania Wielkiego Szańca.

Samo centrum zwiedzania to nowoczesny budynek z ciekawą ekspozycją. Oczywiście interaktywną, dostosowaną do potrzeb współczesnych zwiedzających. Znajdziemy więc tam zarówno tradycyjne manekiny odziane w stroje z przybliżanej epoki, gablotę z makietą szaniców w XVIII wieku, ale także interaktywne elementy ekspozycji. Można m.in. posłuchać muzyki z epoki (bębny, dudy, piszczałki) czy obejrzeć wirtualny 3D model, pokazujący zmiany fortyfikacji na przestrzeni wieków. Jeśli chodzi o samo zwiedzanie Wielkiego Szańca, to można udać się na zwiedzanie z przewodnikiem. Jeśli wybierzemy się w czasie planowej komentowanej przechadzki, to koszt wynosi 30 koron na osobę. Możliwe jest też zamówienie indywidualnego zwiedzania dla całej grupy. Wówczas koszt wynosi 300 CZK za grupę maksymalnie 20 osób, a za wykład w języku obcym (PL, A) dopłata w wysokości 100%. Zwiedzający z przewodnikiem dowiedzą się, czym był Wielki Szaniec i cały system fortyfikacji szanicy jabłonkowskich na historycznej granicy śląsko-węgierskiej, dlaczego został wzniesiony, czym była tak zwana Zemská cesta (Szlak Ziemi) i gdzie znajdowały się bramy do twierdzy, a także jakie elementy budowlane zostały użyte, kim byli „Wybrańci” (Wybrańcy), kiedy i jak twierdza została przebudowana i dobudowywana, jak rozwiązano zaopatrzenie w wodę i żywność w twierdzy, gdzie w twierdzy znajdowały się pojedyncze obiekty, takie jak dzwonniczka, dom dowódcy, blokhauzy i tym podobne i inne szczegóły.

Jeśli jednak chcemy zwiedzić teren fortyfikacji samodzielnie, nic nie stoi na przeszkodzie. Obszar ten nie jest ogrodzony, a sam wstęp na teren Wielkiego Szańca jest wolny. Prowadzi zresztą przez Wielki Szaniec zielony szlak turystyczny, którym podczas proponowanej trasy wycieczki przejdziemy. O miejscu tym przeczytamy co nieco informacji na ustawionych tam tablicach informacyjnych.

„Jabłonkowski szaniec to typowy przykład obwarowań obronnych górskiej przełęczy. Należy do unikatowych zabytków tego typu. Podobnych zabytków nie znajdziemy nie tylko w Czechach...

System obronny, budowany na południowej i południowo-wschodniej granicy Śląska w okresie od XVI do XIX wieku, znajduje się na obszarze trzech państw – Republiki Czeskiej, Słowacji i Polski. Skoncentrowany jest zwłaszcza w obszarze Przełęczy Jabłonkowskiej (550 – 605 m n.p.m.). Już od pradziejów prowadziła tędy droga kupiecka, która w średniowieczu nazwana była szlakiem miedzianym dzięki właśnie miedzi, która stanowiła wówczas dominujący artykuł przewozowy. Transportowano ją z kopalni w górnych Węgrzech przez Śląsk i dalej do całej Europy.

Wraz z nasilającym się zagrożeniem wojskowym, od XVI wieku przeważało strategiczne i wojskowe znaczenie nad handlowym. Początkowym impulsem do rozpoczęcia budowy elementów obronnych było zagrożenie tureckimi najazdami w pierwszej połowie XVI wieku.” - czytamy na [stronie internetowej centrum zwiedzania Szańców](#).

Zwiedziwszy Wielki Szaniec bądź nie (zwiedzanie fortyfikacji równie dobrze, a może nawet lepiej jest zostawić sobie na koniec proponowanej wycieczki), wyruszamy na szlak. Od przystanku autobusowego Mosty Szańce, fortyfikacje

(Mosty u Jablunkova, Šance, opevnění) ruszamy za znakami zielonego szlaku turystycznego. Przez pierwsze niespełna 200 metrów prowadzi on główną drogą, po czym skręca w lewo, w również asfaltową, ale boczną drogę. Choć na mapie widnieje na tym odcinku źródło, to nie ma co liczyć na nabranie zeń wody. Tak, jak i z następnego widocznego na mapie, którego gdy szłam w upalną lipcową sobotę (23 lipca), nawet nie znalazłam... Tak więc tym razem wodę na drogę musimy zabrać z domu.

Szlak prowadzi asfaltową drogą przez las do turystycznego drogowskazu Osada Dejovka na czesko-słowackiej granicy. Odcinek ten już przemierzaliśmy podczas wycieczki Gdzie na wycieczkę górską? 17-kilometrowa wędrowka przez trzy państwa <https://wiadomosci.ox.pl/gdzie-na-wycieczke-gorska-17-kilometrowa-wedrowka-przez-trzy-panstwa,74392>, tyle, że w odwrotnym kierunku.

Od tego miejsca kierować będziemy się znakami słowackiego żółtego szlaku turystycznego. Przez teren Słowacji pójdziemy nim 4,5 km.

Żółty szlak prowadzi nas w dół, do słowackiej miejscowości Milošová. Raz po raz w dolinie widzimy wieżę tamtejszego kościoła Matki Boskiej Siedmiobolesnej. Gdy zaś dojdziemy do głównej drogi prowadzącej przez miejscowość, to skręcamy w prawo. Przy przystanku autobusowym Milošová, u Kadlubca ustawiono turystyczny drogowskaz. Żółty szlak poprowadzi nas stąd do celu naszej wycieczki – Megonek.

Wpierw jednak czeka nas przejście przez osadę, a także koło zalewu w Milošovej. Nad samym zalewem ustawiona jest wiata turystyczna.

Dalej żółty szlak turystyczny wspólnie ze szlakiem rowerowym poprowadzi nas do samych Megonek. Megonky (Megoňky) to pomnik przyrody, wpisany w 2003 roku do Państwowego Wykazu Obszarów Specjalnie Chronionych Republiki Słowackiej. Obszar chroniony znajduje się na Wyżynie Turzowskiej w północno-zachodniej Słowacji, zaledwie kilkadziesiąt metrów od czesko-słowackiej granicy państwowej w pobliżu osady Vyšné Megoňky będącej częścią Milošová. Niebywałą ciekawostką stanowią tam kamienne (z piaskowca) kule. Dostrzec je można w wyrobisku dawnego kamieniołomu. Ich fenomen polega na tym, że nie są bynajmniej wytworem rąk ludzkich, a powstały w sposób naturalny. Tego, jak powstały te kamienne kule wciąż nie wiadomo. Istnieje wiele hipotez, łącznie z tymi o efekcie wizyt kosmitów, jednak żadna z nich nie jest poparta solidnymi dowodami naukowymi.

Kamienne kule zostały odkryte podczas prac w kamieniołomach w 1988 roku. Pierwotnie znajdowało się tutaj około trzydziestu tych kamiennych formacji o średnicy od 0,3 do 2,6 metra (największa znana kamienna kula na Słowacji), z których część po odkryciu została zabrana do różnych miejsc w okolicy jako ciekawostki.

Piaskowce, które powstały w okresie od kredy do środkowego eocenu (30-40 mln lat temu), są poprzątkane warstwami mułowców o grubości 0,5 do 3 m. Ponadto w warstwach wapiennych występują fragmenty wapieni, hornblendy, czerwonego granitu, ortoklazu itp. Dzięki temu Megonki są najbardziej interesującym stanowiskiem geologicznym i jednym z najważniejszych stanowisk geologicznych na Słowacji.

Z terenu kamieniołomu objętego ochroną jako rezerwat wracamy do szlaku, skręcamy w lewo, by po chwili przekroczyć granicę Słowacko – Czeską. Już po 200 metrach dojdziemy do kolejnego rezerwatu, tym razem przyrodniczego – Filůvka. Przedmiotem ochrony są tam bogate gatunkowo łąki, dawne pastwiska i tereny podmokłe. Występuje tam bardzo zagrożony storczyk leśny, mięsożerna rosiczka okrągłolistna, storczyk wilgotny oraz storczyk majowy. Szlak prowadzi skrajem rezerwatu.

Kawałek dalej szlak wiedzie skrajem kolejnego rezerwatu przyrody – Motyčanka. Również on utworzony został w celu ochrony bogatego biotopu podmokłej łąki.

Leśną drogą dochodzimy do rozdroża szlaków turystycznych Motyčanka. Stąd już tylko niecałe 400 metrów do przystanku autobusowego Mosty koło Jablunkova, szańce, szkoła (Mosty u Jablunkova, Šance, škola). Jeśli przyjechaliśmy komunikacją publiczną, a umocnienia Wielkiego Szańca już zwiedziliśmy, możemy już stąd wrócić autobusem do dworca klejowego w Mostach koło Jablunkova. Jeśli jednak chcemy zwiedzić jeszcze Wielki Szaniec, bądź też na wycieczkę udaliśmy się samochodem, który pozostawiliśmy na parkingu przy centrum zwiedzania, to skręcamy w prawo, w górę. Do Wielkiego Szańca doprowadzi nas zielony szlak turystyczny. Kawałek biegnie on główną drogą, by przy kapliczce skręcić w lewo, na teren dawnych obwarowań. Szlak prowadzi przez ich środek aż do wspomnianego na początku centrum zwiedzania i przystanku autobusowego Mosty koło Jablunkova, szańce, umocnienia (Mosty u Jablunkova, Šance, opevnění).

Za nami [niecałe 10 km drogi, której pokonanie zajmie nam niecałe 2 godziny marszu](#)

(indi)